

- अर्थवत् (von अर्थ) adv. dem Zwecke gemäss M. 3, 184. JĀGŪ. 3, 2.
- अर्थवत्त्वं (von अर्थवत्) n. Bedeutsamkeit: श्रुत्यनर्थक्यमिति चेत् काला-
तरे ऽर्थवत्त्वं स्यात् KĀTJ. Çr. 1, 8, 6. KĀJ. zu P. 8, 2, 85.
- अर्थवत् (von अर्थ) 1) adj. a) zweckdienlich, zweckmässig (Geräthe u.
s. w.) KĀTJ. Çr. 2, 3, 8. 5, 8, 8. 9, 1, 3. 26, 2, 11. — b) begütert, reich HIT. I,
173. BHARṬ. 3, 54. — c) bedeutungsvoll, bedeutsam: वचनम् R. 1, 14, 35.
5, 47, 1. P. 1, 2, 45. 8, 2, 85, Vārt. 2. und PAT. अर्थवान्खलु मे राजशब्दः
ÇĀK. 64, 21. केनेत्थं परमार्थतो ऽर्थवदिव प्रेमास्ति वामधुवाम् PAÑĀT. I,
152. einen verständlichen Sinn habend: मन्त्राः NIR. 1, 16. — 2) m. Mensch
RĀGĀN. im ÇKDr.
- अर्थवर्गीय (von अर्थ + वर्ग) auf die Kategorie der Objecte bezüglich,
Titel von best. Sūtra's bei den Buddhisten BURN. Intr. 565.
- अर्थवाद (अ + वा) m. 1) Darstellung des Sachverhältnisses, Exegese
MADHUS. in Ind. St. 1, 14, 12. 13, 19 (vgl. u. अनुवाद 1). = तर्क Sch. zu
PĀR. GṚHJ. 2, 6 in Z. d. d. m. G. 7, 536. affirmation or narrative COLEBR.
Misc. Ess. I, 302. — 2) Ausspruch, z. B. der Çruti KĀTJ. Çr. 13, 1, 8.
18, 2, 7. Sch. zu 25, 9, 10. — 3) Lob (ein Ausspruch der Wahrheit gemäss)
H. 270.
- अर्थविज्ञान (अ + वि) n. das Erfassen des Begriffs, eine der acht
Eigenschaften der Intelligenz H. 314.
- अर्थविनिश्चय (अ + वि) m. Titel eines buddh. Sūtra BURN. Intr.
41. 448.
- अर्थशास्त्र (अ + शा) m. ein dem Nützlichen, dem praktischen Leben
gewidmetes Lehrbuch AK. 1, 1, 5, 5. VP. 284. MADHUS. in Ind. St. 1, 13,
14. 22, 7. WEBER, Lit. 239.
- अर्थशैव (अ + शै) n. die Reinheit, Unbescholtenheit in Geldange-
legenheiten M. 3, 106.
- अर्थसंचय (अ + सं) m. 1) Erwerbung von Vermögen: कुदेशमासाय
कुतो ऽर्थसंचयः KĀN. 98. — 2) Vermögen, Besitz: राजगामी तस्यार्थसंचयः
ÇĀK. 90, 20. pl. Vid. 319.
- अर्थसाधक (अ + सा) die Sachen zum Abschluss bringend, N. pr.
eines Ministers des Königs Daçaratha R. 1, 7, 3.
- अर्थसार (अ + सा) m. ein ansehnliches Vermögen: मक्ताप्यर्थसारेणा
PAÑĀT. II, 46 = HIT. I, 83.
- अर्थसिद्धक (von अ + सिद्ध) m. N. einer Pflanze, Vītēx Negundo L.
(सिन्दुवार), RĀGĀN. im ÇKDr.
- अर्थगम (अ + आगम) m. Einkommen, Einkünfte HALĀJ. im ÇKDr.
HIT. Pr. 18.
- अर्थात् (abl. von अर्थ) der Sache, den Umständen gemäss, wie es sich
von selbst versteht: अधिगतं प्राप्तम् । अर्थात्कारेण Sch. zu ÇĀK. 41.
- अर्थात्तर (अर्थ + अत्तर) n. 1) ein anderer, ein verschiedener, neuer
Umstand; ein vom vorhergehenden verschiedenes, neues Sachverhält-
niss: प्रकृतादर्थसंबन्धार्थमर्थान्तरम् NĀJĀ-S. 3, 50. अर्थात्तरं न्यस्यति MAL-
LIN. zu ÇĀC. 1, 17. अर्थात्तरन्यास Sch. zu ÇĀK. 33. — 2) eine andre, ver-
schiedene Bedeutung: बुद्धिरुपलब्धिर्ज्ञानमित्यनर्थान्तरम् NĀJĀ-S. 1, 15.
- अर्थपत्ति (अ + आप) f. eine Folge aus den Umständen: पदकीर्ति-
तमर्थदापयति सार्थापत्तिः SUÇR. 2, 338, 10. NĀJĀ-S. 3, 22. presumption
COLEBR. Misc. Ess. I, 303. Voraussetzung MÜLLER in Z. d. d. m. G. 7, 299. 310.

- अर्थाप्य्, अर्थाप्यति denom. von अर्थ P. 3, 1, 25, Vārt. Vop. 21, 16.
- अर्थिक (von अर्थ) m. ein Barde, der das Amt hat den Fürsten zu
wecken, H. 794.
- अर्थितव्य (von अर्थ्य) adj. zu fordern, zu verlangen: इदं राज्यमर्थितव्यं
केन केनाप्युपायेन N. 26, 9.
- अर्थिता (von अर्थिन्) f. 1) das Verlangen, Begehren RAGH. 11, 2. पय-
र्थिता — प्राणान्मया धारयितुं चिरं वः siquidem diu a me servari vultis
vitam 14, 42. mit dem instr.: पयर्थिता तु दारिः (nach einem Weibe) स्या-
त्क्त्वादिनाम् M. 9, 203. Bei BHARATA zu ÇĀK. 8, 20 ist wohl वाक्यस्या-
र्थितया zu lesen für अर्थतया. — 2) das Betteln HIT. I, 130.
- अर्थित्व (wie eben) n. der Zustand eines Bittenden: तेनार्थित्वं त्वयि
(zu dir) — गतो ऽहम् MEGH. 6.
- अर्थिन् (von अर्थ) P. 5, 2, 135, Vārt. 3. adj. subst. 1) dem es um Et-
was zu thun ist, der sich Etwas angelegen sein lässt, verlangend, be-
gehrend, um Etwas bittend, mit dem instr.: भार्या चार्थि R. 3, 24, 4. अ-
श्मानो खादनेनाहमर्थी नान्येन केनचित् 2, 30, 31. को वधेन ममार्थी स्यात्
DAÇ. 1, 27. ÇĀK. in WIND. Sancara 101. mit dem gen.: अनर्थिनः सुताः
स्त्रीणां भर्तारो धातरः R. 2, 41, 16. am Ende eines comp. P. 5, 2, 135, Vārt.
4. राज्ञो बलार्थिनः M. 2, 37. पुत्रा 3, 48. 262. 4, 12. 3, 34. 6, 49. 8, 93.
JĀGŪ. 3, 334. N. 13, 10. 25. BHAG. 7, 16. VIÇV. 12, 9. HIT. 22, 8. 33, 4. 43, 16.
ÇĀK. 134. AK. 2, 6, 1, 10. H. 479. absol.: ऋतुकालं प्रतिनिते नार्थिनः (Ver-
liebe, Brünstige) R. 1, 48, 18. या (कन्या) दीयते ऽर्थिने (dem Bewerber)
JĀGŪ. 1, 60. — 2) Jmd (gen.) mit einer Bitte angehend: अर्थी वररुचिर्मे
ऽस्तु दास्याम्यस्मै च काञ्चनम् KATHĀS. 4, 100. absol. der auf's Bitten an-
gewiesen ist, bedürftig, arm, Bettler AK. 3, 1, 49. H. 388. an. 2, 257. MED.
n. 33. M. 11, 1. R. 4, 30, 10. HIT. I, 72. 183. RAGH. 1, 6. 2, 64. 9, 30. KATHĀS.
21, 106. VER. 29, 13. — 3) Kläger TRIK. 3, 3, 227. MED. n. 33. M. 8, 62. 79.
JĀGŪ. 2, 6. DHŪRTAS. 89, 20. — 4) Diener AK. 2, 8, 1, 9. H. an. 2, 257. MED.
n. 33. — 5) Gefährte VIÇV. im ÇKDr. — Vgl. अर्थ्य.
- अर्थिसात् (von अर्थिन्) adv. in Verbindung mit कार् zur Verfügung
des Verlangenden stellen, mit dem acc.: को ऽन्यो जीमूतवाक्कान् । श-
क्नुयादर्थिसात्कर्तुमपि कल्पदुमम् KATHĀS. 22, 35.
- अर्थीय (von अर्थ) am Ende eines comp. 1) zu Etwas bestimmt: शरीरं
यातनार्थेयम् M. 12, 16. — 2) auf Etwas bezüglich: कर्म चैव तदर्थेयम्
BHAGH. 17, 27. एवमर्थीय NIR. 3, 1.
- अर्थे (loc. von अर्थ) in Verbindung mit कार् gaṇa सातादादि.
- अर्थैत् (अर्थ + इत् von इ) adj. ämsig, eilig, von fließenden Wassern
VS. 10, 3.
- अर्थेप्सु (अर्थ + इप्सु) adj. gierig nach Besitz; davon nom. abstr. °प्सुता
BRĀHMAṆ. 1, 18.
- अर्थेयम् (von अर्थ + उपमा) n. Sachgleichniss, d. h. ein solches Gleich-
niss, welches auch ohne das tertium comparationis verständlich ist: अथ
सुतोपमान्यर्थोपमानीत्याचक्षते सिंहे व्याघ्र इति पूजायाम् NIR. 3, 18.
- अर्थोष (अर्थ + ओष) m. Schatz AK. 3, 4, 223.
- अर्थ्य (von अर्थ) 1) adj. f. आ P. 4, 4, 92. a) geeignet, angemessen H. an.
2, 344. MED. j. 3. एतदन्यच्च विविधं युक्तमर्थ्यमनुष्ठितम् R. 6. 92, 77. वाच्
KUMĀRAS. 2, 3. RAGH. 1, 59. स्तुति 4, 6. Vgl. अनर्थ्य. — b) reich AK. 3, 4,
162. हेमार्थ्यः (यज्ञैः) PAÑĀT. I, 347. तदा ह्यर्थावपे तस्मिन्वर्षत्यर्थ्ये ऽनु-